

לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

בס"ד

אייר התשפ"ו
מפטייר | הפקנים הלויים גני צדוק (יחזקאל מד)
אבות פרק ד'

פרשת אמור

עלון חידושי תורה ופרפראות על **פרשת השבוע** בעניינא דיומא ממפרשי ומדרישי חז"ל
בפרשת **אמור** 124 פסוקים = דיינים. עדים.
בפרשת **אמור** 63 מצוות - מתוכן 24 מצוות עשה ו- 39 מצוות לא תעשה (ספר החינוך)

פסח שני – השערים פתוחים

איתא בזוהר הקדוש - מי שרופץ לראות את המלכה ויכל לראות. הפרוז מפרץ: כל מי שלא יכול לראות את המלכה, יבא ויפאח עד שלא ינעלו השערים. אימתי הפרוז מפרץ? בארבעה עשר לחדש השני, שהרי משם ועד שבועה ימים השערים פתוחים. מכאן והלאה ינעלו השערים. ועל זה פסח שני. בי"ד לחודש השני הוא חודש אייר שמתאריך זה ועד שבועה ימים יהיו השערים בשמים פתוחים, ואחרי תאריך זה ינעלו שוב את השערים וזהו מעלת וגדולת יום זה של פסח שני. (בהעלותך קנ"א - מתורגם)

סגולה נפלאה לומר **אלהא דמאיר ענני** כמבואר בגמרא (ע"ז יח). ביאר המהרש"א - שרבי מאיר לא התכוין בדבריו לרמוז על שמו, שהרי אין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם. אלא היתה כוונתו לומר 'אלהא שמאיר לארץ ולדרים עליה, הוא שיעננו'. או שביקש לרמוז 'אלהא דמאיר לנו במלכות יון הקודמת, בנס נרות חנוכה, הוא יעננו להצילנו בנס מיד הרומאים'.

כתב החיד"א - מזה נשתרב המנהג בכל גלילותנו דעל כל צרה שמתפלל האדם אומר **אלהא דמאיר ענני** ונודרים שמן או צדקה לנשמתו של רבי מאיר. והשתא הנהג כך באומרו **אלהא דמאיר ענני** טוב דיכוין בדעתו שיענה באותה כוונה שכיוון בה רבי מאיר. (פתח עינים - ע"ז יט.)

סגולה אם ירעה ח"ו גניבה ואבידה ובכל עת צרה וחולי ומכאוב נודרים שמן או מעות על קברו ואומרים:
הריני מנדב שאר למאור לעילוי נשמתו של רבי מאיר בעל הנס כדי שהקב"ה בזכות רבי מאיר בעל הנס יצילני לי ולאשתי מכל חולי ומכל כאב ונהיה בריאים דשנים ורעננים ושקטים ויצילנו מכל צרה ומכל מיני פורעניות ויארץ ימינו בטוב ושנותינו בנעימים לעבודתו יתברך. **אלהא דר' מאיר ענני** (ג' פעמים). (טעמי המנהגים)

מקובל במסורת מדור לדור, שרבי מאיר ביקש להקבר בעמידה, כך שאם יבוא המשיח ותהיה תחיית המתים, הוא יקום כפי שנפטר בגיל זקנה, ויוכל לרוץ מיד לקראתו.

ועוד טעם נכון על רבי מאיר בעל הנס שנקבר מעומד לפי שורש נשמתו זכותו מגן על העולם אחר פטירתו כאשר היה מגן בחייו בעודו עמהם ועל כן נמצא זכותו דומה לעץ הנטוע שהוא עומד על עמדו ולכן קברוהו מעומד לרמוז שזכותו דומה לעץ הנטוע. (בניחו - סוכה מה ב)

סגולה לבנים ולזיווג הגון

בפרשת אמור (ויקרא כא א) **'אמר' 'ואמרת'** הוא ב' פעמים **אמור** (494) עולה **פרו ורבו** (494), וקריאת פרשה זו יוכל להיות סגולה לבנים, וזהו (שפרש"י) להזהיר גדולים על הקטנים, היינו להוליד ילדים קטנים. (אוצר הסגולות בשם 'עטרת ישועה')

פסח שני שהוא יום י"ד אייר - ירבה בשמחה קצת כי קדוש היום (החיד"א במורה באצבע אות בר"ד), ומי שחננו ה' בעושר יהיו על שולחנו תלמידי חכמים וצנועים ומקיים כל דכפין כפסח ראשון. (מועד לכל חי - סימן ז אייר)

ויאמר י-הוה אל משה אמר אל הפקנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא ישמא בעמיו. (כא כ) פרש"י - **'אמר' 'ואמרת'** להזהיר גדולים על הקטנים. **שאלה** - מה הטעם ששינה הלשון ולא אמר **דבר ואמרת** כמנהגו בכל התורה. **תשובה** - לפי שהכהנים הם משונים ומובדלים משאר העם שהם משרתיו של מלך, לזה אין ראוי שיהיה מדבר עמהם כשאר העם, ולזה לא אמר **אמר אל בני אהרן הפקנים**, אלא **אל הפקנים בני אהרן**, ועוד לפי שהם **בני אהרן** בני שושבינא דמלכא ראוי שיהיה בהם שינוי הדבר, **'אמר' 'ואמרת'** בלשון רכה, לא כשאר העם שמדבר עמם בלשון דיבור בלשון קושי, מפני אימת המלכות. (שפתי חנה)
'אמר' 'ואמרת' להזהיר גדולים על הקטנים. - שיאמר אל הכהנים ויזכיר להם שהם זרע קדוש ה' איש חסידו שהמה בני אהרן וראוי ומחויב להם ליוזרה בתוספות קדושה במצות הכהנים יותר מכל ישראל ואחר שהזהיר להם **ואמרת אלהם** וכו'. (הת"ס עה"ת)

אמרו במדרש צפה הקב"ה שעתידי שאול למלוך על ישראל ולהרוג נוב עיר הכהנים ולדרוש אוב וידעונוי וכו'. הראה לו הקב"ה למשה דור דור ודורשיו, דור דור ופרנסיו, דור דור ומלכיו, והראהו שאול המלך הוא ובניו נופלים בחרב, אמר לפניו רבש"ע מלך ראשון שיעמוד ידקר בחרב, אמר לו **אמר אל הפקנים בני אהרן**. שחטא בהריגת נוב עיר הכהנים. ומשה התפלל הרי הריגת שאול יהיה חילול ה' בפני אומות העולם. ובקש משה (דברים ג כה) **אעפ"ה נא, לתקן אותו עון נוב אחימלך**. (רבינו בחיי)
שאלה - מה היה עון נוב עיר הכהנים שנהרגו.

תשובה - נתקיים בהם גזירת הקב"ה על עלי הכהן (ש"א ב לג) **וכל מרבית ביתך ימותו אנשים**. וכולם היו ראויין להיות כהנים גדולים, כמו שארז"ל, וכולם מזרע עלי. ועלי ניצוץ אהרן, ובשביל שאמר לעם (שמות לב ב) **פרקו נזמי הנהב** וגרם לשבירת הלוחות לכו אמר הכתוב (ש"א ד יח) **ויהי כהן פקידו את ארון האלהים ויפיל מעל הכסא**, רמז לשבירת הלוחות אשר היו בסבתו, ועל כן הפיל את עצמו לקבל ענשו כדין ע"ז בסקילה, שגרם עשיית העגל, והוא על דרך (תהלים ג) **וסביביו נשערה מאד**. על כן נאמר בעלי **נתשבר מפרקתו ונמת**, וזה תיקון לו. (מנחת יהודה בשם אור תורה)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שפתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא לי-הנה ככל מושבתיכם. (כג א)
אמרו רז"ל (שבת קיח): **כל המשמר שבת פהלתו, אפילו עובד עבודה זרה קדור אנוש** - מוחליו לו.
שאלה - מהי ההדגשה של **פהלתו**. הרי אם אינו כהלכתו ודאי הוא לא נחשב כשומר שבת. וכתב 'יערות דבש' כי אי אפשר כלל במציאות שינצל מאיסור שבת אם לא ילמוד כל הזינים על בוריים היטב היטב.
תשובה - לפי ששמירת השבת צריכה להתבצע בשלושה מישורים: במחשבה, בדיבור ובמעשה, ורק אז שמירת השבת היא מושלמת, וזוהי ההדגשה של המשמר שבת פהלתו, מוחליו לו, רק שמירה מעולה כגון זו, היא מועילה כדי שימחלו לו על כל עוונותיו.
על דרך הרמז - שמירת השבת צריכה להיעשות באהבה גמורה. אהבת המחשבה, אהבת הדיבור ואהבת המעשה, וכנגד שלושת האהבות הללו נשנו ל"ט מלאכות האסורות בשבת, ששלושה פעמים 'אהבה' עולה בגימטריא ל"ט, כמניין המלאכות האסורות בשבת. (בניחו - שבת קיח:)

אלה מועדי י-הוה מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים. (כג ד) 'אתם' - אפילו שוגגין, 'אתם' - אפילו מזידין, 'אתם' - אפילו מוטעין. (ר"ה כה.)
רמז לדבר - **אתם** ר"ת אנוסים תועים מזידין. כמו שאמרו רז"ל דעל פיהם יהיה בכל אופן. (חומת אנך)

ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות לי-הנה שבועת ימים מצות תאכלו. (כג ו)

שאלה – מה הטעם שבזוהר הק' נקראת המצה מיכלא דמהימנותא [מאכל האמונה]. מהו האמונה שמרמזת המצה.
תשובה – הנה הלחם חמץ כשעושה אותו האומן בפעולתו, העיסה בעצמה עושה פעולת עצמה היינו שמרחת ומגבהת את עצמה לכל צד ונסדקת בכמה סדקים, (הבצק תופח מעצמו), כי האומן כבר סילק ידיו וחלף והלך לו, משא"כ מצה אינו עושה שום פעולה מעצמה רק פעולת האומן. וזה שמרמזת המצה לאמונה וביטחון, שאין לנו שום תנועה בזולת השגחתו יתברך שמו, ולא יוסיף האדם ולא יגרע בעבודתו דבר. (בני יששכר ניסן מאמר ח א)

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים ונענף עץ עבת וערבי נחל וישחתם לפני י-הוה א-להיכם שבועת ימים. (כג מ)
מאי טעם לא מברכינן אלא על נטילת לולב? – האיל וגבוה מכוון. פרש"י – חשוב הוא ונקרא האגד על שמו. (סוכה לו):
פירשו בו שהוא עולה בעצו ישר גדול וגבוה מכלם שאין בשאר שיהיו ענפיו כן נאין וגבוהין בלא בדים יוצאים מצדיהם. ועל דרך האמת פירשו במה שאמרו בהגדה **כפת תמרים** זהו הקב"ה שנאמר (משלי יכה) **וצדיק יסוד עולם** וסודו ידוע ליודעי חן. (הרישב"א)
ולקחתם לכם ביום ראשי תיבות לולב. רמז שהברכה היא על נטילת הלולב לבדו. (אורחות חיים)

כפת תמרים מרמז על הקב"ה וכוונתו עפ"י מ"ש ט"ז מעשה מי שחלם לו מבואר לולב ומינוי הם ג' אותיות השי"ת ואתרוג ה' אחרונה. (חת"ס)
נראה לבאר ע"פ היסוד דלעיל שעיקר קיום מצות הנענועים וההלל הנלמד מהפסוק (ד"ה א טו לג) **אז ירננו עצי היער** מתקיים ע"י הלולב, ועץ היער ר"ל לולב. משום כך מין הלולב הוא הנזכר בברכה ושמו כולל את כל המינים. גם המצה נקראת מצות נטילת לולב (משנה ר"ה ד ג) – **בראשונה היה הלולב נטל במקדש שבעה**, והכוונה לכל ד' המינים מפני שע"י הלולב יש קיום מצות נענוע והלל. (רשימות שיעורים סוכה לו ב) כי כל היצירה מרננת זמירות ליוצר הכל האחרים מפני שגבוה במינו מכולם. (רשימות שיעורים סוכה כט ב) לולב מרמז על כמות ישראל שיהיו אגודים זה בזה ויכפרו אלו על אלו ואתרוג אלו הצדיק הגדול אינו עומה באגודה. מ"מ רבים עולה **הן אל כפיר ולא מאס** (איוב לו ה) אעפ"י שזה היחיד צדיק והיינו בני תלאת מצות. (חת"ס)
רמז לדבר – **אמרתי אעלה בתמר** (שה"ש טו) **אעלה** ר"ת אתרוג ערבה לולב הדס, וזהו **אמרתי אעלה** אמרתי וברכתי על כל הד' מינים הוא **בתמר** דייקא, היינו לולב **כפת תמרים**. (אגרא דפרקא אות של)

פרי עץ הדר ס"ת יצר, ואחז"ל (בב"ב טו) הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות, והשטן גרם שאכלה חוה אתרוג למ"ד פרי שאכל ממנו אדם הראשון אתרוג היה (פסיקתא רבתי פ"ב), יבא אתרוג ויכפר על מעשה אתרוג. (רבינו אפרים, מושב זקנים) אתרוג דומה ללב ומכפר על יצה"ר השוכן בתוכו. (שפתי כהן)
מה הטעם שהיצה"ר נקרא סמאל – כי כל חפצו וישעו האדם וילפנותו בעוון ולעשותו סומא מעין השכלי, עד אשר לא יוכל הרוצה לראות במראות האמת לבוא ולראות פני ה' ולבוא בסוד ה' ליראיו בסתרי התורה. ורמז לדבר, כי סמאל שותפו של ענבים באלפ"א בית"א אותיות שניות, כי כמו שהיין היוצא מן הענבים פשהוא משפר את האדם הרי הוא עור בסתמת עיניו, כמו שנאמר (בראשית מט. יב) **תכלילי עיניו מין**, וסתם שפור הולך בעור וסומא, עין סמאל זה שותפו, כל מצימותיו לסמא עיני האדם עד אשר לא יוכל לראות את השמש. ואם פן הענבים מסמאים עין השמש, וזה סמאל שותפו מעור עין השכלי, שלא יראה במראות האל, וזהו סמאל מלה מירפכת. (לא יקר – בראשית לב כה)

פרי עץ הדר בגימטריא אתרוג (660 בגימטריא ונענוע דומה לקליעה 472). עץ נענע בגימטריא אלו ההדסים (161 עם הכולל). (הרוקה)
לולב – תחילת התורה בראשית סוף התורה יש"ר, ושל נביאים תחילה ויהי (יהושע א א) וסוף ויהי (מלאכי ג כד) הרי אותיות לולב, לומר שהמקיים מצות לולב אותיות 'לו לב' על ידי שכפף לבו לאביו שבשמים על כן חשוב כאילו קיים כל התורה ונביאים. (פנחס רזא)
אמרו במדרש (בר"ר סג) בזכות **ולקחתם לכם ביום הראשון** אני נגלה לכם ראשון, ופורע לכם מראשון, ומביא לכם ראשון. אני נגלה לכם ראשון שנאמר (ישעיה מד) **אני ראשון ואני אחרון**, ופורע לכם מראשון זה עשו הרשע שנאמר (בראשית כה כה) **ויצא הראשון אדמוני**, ובונה לכם ראשון זה בית המקדש שנאמר (ירמיה יז) **פסא כבוד מרום מראשון**, ומביא לכם ראשון זה מלך המשיח שנאמר (ישעיה מא) **ראשון לצינון הנה הנם** ולירושלם **מבשר אתו**. **כלו בצורת שער**. פירוש כי כן נולד, ועל כן נקרא איש שער שהוא כולל השער גם השעירים שהם בחלק הכח שלו, וכן אמרו במדרש שהכח שלו יש לו שער כנגד לבו, ובזמן הגאולה יפול אותו שער בתקיעת שופר שנאמר (זכריה ט) **וא-דני י-הוה בשופר יתקע והלף בסערות** (תילין. רבינו בחיי – בראשית כה כה)

אתרוג בגימטריא סמאל (לילי"ת עם הכולל 611), והמקיים מצוה כתקנה זוהר להכניעם, וכן סופי תיבות פרי עץ הדר כפת תמרים יצר מת, וידוע דס"מ הוא שרו של עשו ועמלק, וזהו בזכות **ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר** שהוא אתרוג שסוגלתו להכניע ס"מ ונוקביה נפרע מראשון עשו כי סר צלם מעליהם, ויבא משיח לבנות העיר רבתי עם רבתי בעות והארץ רחבת ידים. לזרע יעקב אשר פם בחרת.
גם **לולב** גימטריא חיים (68) לרמזו דאחר כל הקטרוג נחתמנו לחיים ואנו דבקים בא-להים חיים, כל קבל דנא יצר מת כרמוז בסופי תיבות וזה **אות לטובה**, ובגם א-להינו דגל יסועה כי דידן נצה, ואין לך אות גדול מזה. (ראש דוד)

ויקב בן האשה הישראלית את הגל ויקלל ויביאו אתו אל משה. (כד יא)
שאלה – מאחר וכתוב **ויקב** היינו ויקלל, למה נאמר בכפל לשון.
תשובה – ויקב את השם ויקלל את משה, כי כשידע שמשה הרג לאביו קללו ונתחייב גם על קללת השם וגם על קללת משה. (צרוור המור, חומת אבן)
וי"א כיון ששמע שהרג משה את אביו בשם נקב את השם, וכשמע שקלקלה אמו קילל את אמו. (שפתי כהן) **א"נ** שגם ויקב חור במקום שעליו כתוב השם וגם קילל. **א"נ** שקילל תחילה, ושמעו העדים והתרו בו והמשיך בעבירה ולכן חזר הכתוב לפרש ויקלל לומר שקילל בעדים ובהתראה. (פנים יפות)

וידבר משה אל בני ישראל ויצאו את המקלל אל מחוץ למחנה וירגמו אתו אבן ובני ישראל עשו כאשר צוה י-הוה את משה. (כד כג)
שאלה – מה הטעם שבני ישראל שינו מצויו ה' אליו. הקב"ה ציוה למשה (כד יד) **הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה** היינו אתה בעצמך, ואילו בני ישראל הוציאו את המקלל שנאמר **ויצאו את המקלל אל מחוץ למחנה** היינו על ידי אחרים. ועוד מה הטעם דכתיב **ובני ישראל עשו כאשר צוה י-הוה את משה**. מאחר וכתוב **ויצאו את המקלל וגו' וירגמו אתו אבן** הרי מוכח שעשו את אשר צוה ה'.
תשובה – משה רבינו אמר שאין ראוי שיוציאונו בעצמו לסקילה, שלא תהיה עליו לזות שפתים, שהוא הרג את אביו ונסתכן על ידו לולא ה' הצילו מחרב פרעה, דכתיב (שמות ב טו) **וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרג את משה**. פרש"י – מסרו לקוסטניר לקרגו ולא שלטה בו הקרב, ולכן השתדל להרוג את בנו. היינו שנוקם בו מחמת שנאתו לאביו שגרם לו להסתכן. (וכן חושש מנקמת הבן בעבור הריגת אביו) על כן בשמעם את משה רבינו **ויצאו** הם ולא משה את המקלל וירגמו אתו אבן. ושגא אמר אם כן עברו על מצוותו יתברך, כי הוא אמר שמשה יהיה המוציא והם הוציאוהו. לזה אמר **ובני ישראל עשו כאשר צוה י-הוה את משה** כי לשם שמים נתכוונו, להרחיק ממש לזות שפתים, מעלה עליהם הקב"ה כאילו עשו ממש **כאשר צוה י-הוה את משה**. (תורת משה לרבי משה אלשיך)

ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני י-הוה תמיד מאת בני ישראל ברית עולם. (כד ח)
שאלה – מה הטעם דכתיב **ביום השבת ביום השבת** בכפל לשון.
תשובה – ללמדך בכל שבת ושבת עורך. כל היום כשר לעריכה. רמז עריכת השולחן בשבת. לכן **לחם חם ביום הלקחו** (ש"א כא), ומתחלק לכל שבת. אילו נאמר פעם אחת **ביום השבת** הייתי אומר בשבת אחת יערכנו ויניחנו עד ב' שבתות. (הרוקה) ובמדרש (תו"כ) דרשו שביום השבת עורך את המערכה החדשה, וביום השבת מקטיר את הלבונה הישנה. וי"א שהראשון נסמך לכתוב הקודם וקיהת ללחם לאזכרה אשה לי-הנה – **ביום השבת, וביום השבת** השני נקשר להמשך הכתוב **ביום השבת יערכנו**. (מלבי"ם)

ביום השבת ביום השבת שתי פעמים רמז לשתי שבתות, שבת של עולם הזה ושבת של עולם הבא, לומר שכל מה שטרה ועשה בעולם הזה הוא שמור וערוך לו לעולם הבא שכולו שבת, זהו **יערכנו לפני י-הוה תמיד**. עוד רמז על מה שאמרו בזוהר (שלה לך ח"ג קעג) שמי שמחדש שום חידוש בזה העולם, במצאי שבת שעולני הנשמות שואל הקב"ה לאותה נשמה ליתרה ואומר לה הלכת לאושפיזא מה מאכל נתנו לפניך ומה הבאת משם, כלומר ומה חידש, ואמרת חידוש פלוני חידשתי, והקב"ה מקבץ כל פמליא של מעלה ואומר להם שמעו מה חידשתי נשמה פלונית. תרי מתיבתא הוא מתיבתא דמשיחא ומתיבתא דקודשא בריך הוא, ולמה נחלקו לשתיים לפי שכל אחד לומר מעיינו, מתיבתא דמשיחא יש בה לימוד שמקצתו דברים גשמיים, ומתיבתא דקב"ה כולו רוחני, לזה נחלקו לשתיים, זהו שרמז **ביום השבת שתי פעמים**, כנגד מה שאמר בתרי מתיבתא הם שתי שבתות, **יערכנו לפני י-הוה תמיד**, שזיכה תמיד לערוך לפני ג' מאותם חידושים, זהו על השלחן הטהור לפני י-הוה.
שלחן ר"ת שולח לך נשמה חדשה, שואלים לה חידושים נאים, ונאמת חידושים לערך שבת. ואמרת שמעתי לפלוני חידושים נוראים, נואמים חיים לפלוני שלחו, שולחים לו חיים פעמים. (שפתי כהן)

והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו. (יחזקאל מד כב) מפטיר
שאלה – מה הטעם דכתיב **אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו**, והלא אפילו אלמנת ישראל יכולים הכהנים ליקח לאשה.
תשובה – לפי שהיו רגילים הכהנים שלא לישא אלמנת ישראל, לפי שטורח הוא להדריכה ולהזהירה לשמור טהרת תרומה וקדשים, כי לא הורגלה בבעלה הראשון, ולא היו נושאים כי אם אלמנת כהן. אבל בתולה בקל הוא להדריכה. (מושב זקנים)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לע"נ הרב חפץ בן אסתר זצ"ל - ולב"ע י"ד אייר התשפ"א
ramnadlan018@gmail.com